

УДК 378.147:640.42
DOI: 10.24144/2524-0609.2020.46.106-110

Повідайчик Оксана Степанівна
доктор педагогічних наук, доцент
кафедра соціології та соціальної роботи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна
oksana.povidaichyk@uzhnu.edu.ua
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-0048-6293>

Попик Мар'яна Михайлівна
кандидат економічних наук
кафедра туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна
mariana.popyk@uzhnu.edu.ua
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-1693-7896>

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Анотація. Проблема підготовки фахівців сфери гостинності є однією з актуальних у теорії і методиці професійної освіти. Це зумовлено, насамперед, перспективами розвитку готельно-ресторанного господарства – важливого сектору вітчизняної економіки та потребою у висококваліфікованих управлінських кадрах. Означене зумовлює визначення теоретико-методологічних засад процесу підготовки фахівців сфери гостинності, зокрема, низки методологічних підходів, які забезпечують її ефективність. Мета статті – конкретизувати методологічні підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців сфери гостинності. Методи дослідження: аналіз і синтез психолого-педагогічної літератури, освітніх програм – застосовувалися для з'ясування особливостей професійної підготовки фахівців сфери гостинності; узагальнення – для формулювання авторських висновків. Встановлено, що методологічними засадами професійної підготовки майбутніх фахівців сфери гостинності в контексті сучасної освітньої парадигми є синтез компетентнісного, системного, культурологічного, інтегративного, особистісного та практикоорієнтованого підходів. Зазначені підходи дозволяють здійснювати професійну підготовку фахівців цілісно через формування в них не тільки професійно значущих знань, умінь і навичок, а й удосконалення важливих особистісних якостей, від сформованості яких залежать продуктивність і кінцевий результат їх професійного становлення як майбутніх фахівців індустрії гостинності.

Ключові слова: професійна підготовка; сфера гостинності; фахівці готельно-ресторанного бізнесу; методологічні підходи.

Вступ. Проблема підготовки фахівців сфери гостинності є однією з актуальних у теорії і методиці професійної освіти. Це зумовлено, насамперед, перспективами розвитку готельно-ресторанного господарства – важливого сектору вітчизняної економіки та потребою у висококваліфікованих управлінських кадрах. Професійна підготовка фахівців за спеціальністю «Готельно-ресторанна справа» відбувається на основі традиційних закономірностей і принципів дидактики вищої школи і вимагає визначення теоретико-методологічних засад цього процесу, зокрема, низки методологічних підходів, які забезпечують її ефективність. Оскільки певний науковий підхід є продуктивним тільки в пізнанні конкретного аспекту проблеми, то без інших підходів його недостатньо для вивчення цілісного педагогічного явища. Відтак актуалізується потреба у виокремленні комплексу наукових підходів, спираючись на які, забезпечить успішну підготовку майбутніх фахівців готельно-ресторанного бізнесу (ГРБ), здатних до розв'язання професійних проблем та практичних завдань у галузі гостинності як під час навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують підґрунтя готельно-ресторанної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз джерельної бази засвідчує наявність глибокого інтересу науковців до проблеми професійної підготовки фахівців сфери гостинності (М. Бабешко, Ю. Безрученков, А. Віндюк, Н. Зубар, О. Машкова, Л. Хаєт та ін.). Теоретико-методологічні засади підготовки

фахівців різних професійних сфер у вищій школі досліджують: Г. Бал, В. Болотов, В. Гура, О. Гуренко, В. Загвязинський, В. Ковальчук, В. Краєвський, О. Москалюк, Н. Ничкало, Ю. Руденко, Л. Спенсер, Ю. Татур. Проте у вітчизняній педагогічній літературі відсутні цілісні дослідження, присвячені теоретико-методологічним засадам підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанного бізнесу.

Мета статті – конкретизувати методологічні підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців сфери гостинності.

Методи дослідження: аналіз і синтез психолого-педагогічної літератури, освітніх програм – застосовувалися для з'ясування особливостей професійної підготовки фахівців сфери гостинності; узагальнення – для формулювання авторських висновків.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових джерел з проблеми дослідження засвідчує, що професійна підготовка майбутніх фахівців ГРБ буде ефективною, якщо відбуватиметься на засадах комплексного застосування сукупності певних методологічних підходів. Зокрема, вченими визначаються такі підходи, як: компетентнісний, системний, культурологічний, інтегративний, особистісний, практикоорієнтований [1–8].

На сьогоднішній день успішність підготовки фахівців різних професійних галузей, зокрема сфери гостинності, забезпечується через компетентнісний підхід. Як зазначає Н. Ничкало, цей підхід передбачає навчання, сконцентроване на вихідних результатах, а не на вхідних; враховується переважно здат-

ність виконання практичних завдань, але беруться до уваги і знання; навчання у виробничих умовах (принаймні частина навчання відбувається на робочому місці в умовах виробництва) [1].

Подібну думку висловлюють В. Болотов і В. Сєріков. Автори відзначають, що зазначений підхід висуває на перше місце не поінформованість студента, а вміння вирішувати проблеми [2, с.10]. При цьому, під поняттям компетентності будемо розуміти інтегрований результат, який передбачає зміщення акцентів з накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування і розвитку в студентів здатності практично діяти, застосовувати досвід успішної діяльності в певній сфері.

Підкреслимо, що в сучасній науці компетентність розглядають як найважливішу умову ефективної діяльності особистості, яка проявляється у здатності й готовності до діяльності і базується на визначених знаннях, умінях і навичках. Стосовно практики у сфері гостинності – це розуміння предметної галузі і особливостей розміщення та використання рекреаційних ресурсів за регіонами світу, вміння оцінювати потенціал розвитку галузі гостинності з урахуванням потреб різних категорій споживачів та видів туризму, здатність аналізувати тенденції і перспективи розвитку національного та світового ринків сфери обслуговування, встановлювати взаємозв'язки між розвитком індустрії гостинності та соціально-економічними процесами у країні, виокремлювати фактори ризику, здатність використовувати сучасні управлінські, організаційні та економічні механізми підвищення конкурентоспроможності національних закладів розміщення та закладів ресторанного господарства тощо [3].

Отже, компетентнісний підхід визначає траєкторію освітньої підготовки майбутніх фахівців ГРБ, яка зумовлює зміст, форми і методи навчання, окреслює очікувані результати тощо. Наслідком застосування компетентнісного підходу є формування певного рівня готовності фахівців, яка з набуттям досвіду роботи характеризуватиме професійну компетентність особистості у певному виді діяльності.

Необхідно відзначити, що професійна підготовка майбутніх фахівців ГРБ є складним процесом, результативність якого визначається *системним підходом* до його організації.

За визначенням вітчизняних науковців, система – це сукупність пов'язаних між собою, впорядкованих компонентів, які виконують певні функції; це множина елементів, які перебувають між собою у взаємозв'язку, взаємозалежності і створюють певну ієрархічну, структуровану цілісність і єдність [5].

Педагогічна система – це сукупність елементів та їхніх частини, які при взаємодії одне з одним поєднуються в єдине ціле і мають на меті створення сприятливих умов для розвитку та формування, а також впливу на об'єкти виховання. Педагогічна система може бути загальною, інваріативною, характерною завдяки неповторності і багаторівневості, вибору змісту, методів, засобів та організаційних форм освітньої діяльності.

Досліджуючи педагогічні системи, В. Ковальчук зазначає, що така система має певну структуру, яка припускає вибудовування певної ієрархії елементів; взаємодіючи з середовищем, вона може розглядатися як складова вищої щодо неї, більш широкій системи [6]. Головний принцип системності – це домінування «цілого» над елементами; він припускає виокремлення компонентів процесу професійної підготовки студентів і вивчення їх з позиції ієрархічних відносин, структурних характеристик. Змістовим

аспектом принципу системності є субординація цілей, зв'язків елементів і відношень. Принцип системності пов'язаний з гносеологічними функціями, із загальною методологією пізнання, ціннісними орієнтаціями в пізнанні, комплексним підходом до дослідження.

У педагогіці відомі різні підходи щодо використання загальної теорії систем до аналізу педагогічної діяльності. Так, виокремлюють низку структурних складових педагогічної системи: суб'єкт педагогічного впливу, об'єкт педагогічного впливу, предмет їхньої спільної діяльності, цілі навчання, засоби педагогічної комунікації. При цьому під педагогічною системою розуміють сукупність взаємопов'язаних факторів, які сприяють досягненню поставлених цілей навчання, виховання і розвитку людини. Педагогічна система передбачає наявність низки взаємопов'язаних компонентів, які спрямовані на досягнення мети, а також провідної ланки (ідеї), необхідної для поєднання компонентів та вироблення в них спільних якостей.

Система професійної підготовки майбутніх фахівців ГРБ є різновидом педагогічної системи, оскільки їй притаманні всі необхідні ознаки: вона забезпечує підґрунтя для теоретичного осмислення і побудови педагогічної діяльності; містить сукупність взаємопов'язаних засобів, методів і процесів, необхідних для створення організованого і цілеспрямованого педагогічного впливу на формування готовності фахівця до виконання професійної діяльності; забезпечує виконання ціннісно-сміслових, нормативних, технологічних та процесуально-результативних функцій; сприяє досягненню поставлених цілей розвитку людини.

У нашому дослідженні системний підхід дає можливість організації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців ГРБ у вигляді педагогічної системи, яка передбачає послідовність певних етапів: постановку цілей і завдань підготовки; розробку системи; експериментальну апробацію системи; формулювання висновків і рекомендацій щодо вдосконалення процесу формування готовності майбутніх фахівців ГРБ до професійної діяльності.

Таким чином, системний підхід передбачає таку організацію професійної підготовки фахівців, при якій всі її компоненти перебувають у певній взаємозумовленості, постійній рефлексії і корекції результатів; створення умов, що забезпечують досягнення результативності навчання, формування якостей особистості майбутнього фахівця, що дозволяють йому нестандартно вирішувати професійні завдання, володіти інноваційними технологіями та методикою професійної діяльності.

Оскільки сфера гостинності дуже широка і не завжди може бути чітко окреслена, підготовка майбутніх фахівців ГРБ повинна спиратися на *культурологічний підхід*, що дозволить їм провадити діяльність з урахуванням культурного середовища, де вона відбуватиметься (Г. Бал, Н. Гарашкіна, В. Гура, О. Гуренко, І. Колмогорова, А. Погодіна та ін.).

У сучасній вітчизняній педагогіці принцип культуродоцільності є методологічною основою розробки культурологічної концепції освіти. Відповідно сучасна система освіти повинна бути спрямована не тільки на оволодіння майбутніми фахівцями знаннями, вміннями та навичками, а й на розвиток їхньої культури.

В сучасній культурології здійснений достатньо повний аналіз еволюції поняття «культура». Найчастіше цей термін є синонімом прогресивних духовних і матеріальних цінностей як окремого індивіда, так і

всього людства, як процес самоствердження в особистості істинних людських якостей.

Однією з особливостей висококультурної особистості є здатність до неперервної самоосвіти, самовиховання, саморозвитку. «На певному рівні культури в людини все більш активно, а головне – результативніше спрацьовує самопізнання; вона самовизначається (актуалізує ті проблеми, які для неї видаються більш цікавими, перспективними, особистісно значущими; вона спрямована на неперервний розвиток, прагне до творчої самореалізації в будь-яких видах діяльності» [7].

Зазначене є важливим у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців сфери гостинності. Для фахівців цієї галузі професійна діяльність є невіддільною від культури конкретного суспільства. Фахівець ГРБ повинен усвідомлювати, що входження в різні культури передбачає визнання особливостей інших людей, що необхідно враховувати в процесі професійної діяльності.

Методологічною основою науково-дослідницької підготовки студентів є *інтегративний підхід*. У нашому розумінні інтеграція передбачає об'єднання елементів змісту освіти в єдине ціле. Результатом впровадження інтегративного підходу в навчальний процес стає цілісність знань, здобутих на різних рівнях – про дійсність, про природу тієї чи іншої освітньої галузі, дисципліни, розділу, теми.

Вважаючи інтеграцію базовою концептуальною ідеєю підготовки фахівців ГРБ, ми розглядаємо її в єдності трьох інтегративних складових: включення вітчизняної системи професійної підготовки фахівців сфери гостинності у світовий освітній простір; інтеграцію змісту дисциплін навчального плану; об'єднання можливостей суб'єктів підготовки, які прямо або опосередковано беруть участь у процесі формування готовності фахівців до діяльності в сфері гостинності.

Інтеграція в світову освітню систему реалізується через спільні міжнародні комплексні наукові дослідження; організацію обміну викладачами, аспірантами та студентами; проведення різноманітних наукових заходів (семінарів, круглих столів, конференцій, симпозіумів та ін.) із залученням до участі в них провідних фахівців з різних країн; публікацію монографій, збірників наукових праць, статей, підручників і навчально-методичної літератури та ін.; запровадження дистанційної освіти тощо.

Участь у міжнародних дослідженнях і організаціях проектів є новими й перспективними напрямками у вітчизняній освіті. Найбільш значними, які функціонують в Україні є такі:

– програма «Erasmus Mundus», розрахована на студентів ЗВО та науковців, була започаткована Європейським Союзом для України, Молдови, а також інших країн, які не входять до ЄС. У рамках цієї програми студенти старших курсів і науковці можуть отримувати стипендії від Європейського Союзу для продовження свого навчання або проведення наукових досліджень у країнах ЄС;

– «Вишеградська стипендіальна програма для України» – діє з 2005 р. відповідно до рішення Міжнародного Вишеградського фонду, заснованого у червні 2000 року, державами-членами якого є Чехія, Словаччина, Польща, Угорщина, з метою підтримки проектів у галузі культури, освіти і науки. Стипендія надається для здійснення дослідницького/навчального проекту;

– «Фонд Конрада Аденауера» надає стипендії молодим науковцям та студентам, які мають ступінь бакалавра та хотіли б здобути подальшу освіту в Ні-

меччині і зайняті насамперед у сферах політики, економіки, права, журналістики;

– програма Темпус, яка з 2014 р. трансформувалася в напрям програми Еразмус+ та «Горизонт 2020» – передбачають проекти, які спрямовані на навчання студентів і аспірантів за рубежом, підтримку їх дослідницької та інноваційної діяльності.

Зазначені напрями інтеграції необхідні для акумуляції кращого досвіду світової освітньої практики, за умов адаптації світового досвіду до вітчизняної дійсності і спираючись на традиції української вищої школи, національні та регіональні потреби в кадрах соціальних працівників.

Інтеграція змісту дисциплін навчального плану зумовлена необхідністю формування у майбутнього спеціаліста системного наукового мислення, яке стало б ґносеологічним фундаментом під час пошуку оптимальних варіантів вирішення професійних проблем. Окрім цього, ті дисципліни, які в класичному вигляді забезпечують фундаментальну освіту («Філософія», «Вища математика», «Основи наукових досліджень» та ін.), самі мають інтегративний характер.

Поділяючи позицію дослідників проблеми дидактики вищої школи (Ч. Купісевич, В. Оконь та ін.), акцентуємо увагу на тому, що в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців ГРБ важливо, щоб студенти опановували не уривки знання з окремих наук, а розвивали цілісне і системне уявлення про навколишню дійсність, що забезпечує багатство внутрішнього духовного світу фахівця і різноманіття його особистісного досвіду.

Наступний напрям інтеграції передбачає включення в процес професійної підготовки фахівців ГРБ викладачів та студентів, управлінські структури, які беруть участь у формуванні соціального замовлення на спеціалістів сфери гостинності, менеджери готелів та ресторанів, практики закладів ГРБ, керівники студентської практики. Засобом інтеграції, на нашу думку, є єдине відкрите, практикоорієнтоване середовище, яке об'єднує навчальну, дослідницьку, методичну, технологічну і комунікативну діяльність суб'єктів педагогічного процесу.

Таким чином, спираючись на професійну підготовку фахівців ГРБ на інтегративний підхід сприятиме впровадженню кращих зразків вітчизняного і зарубіжного їхнього досвіду підготовки, що передбачає інтеграцію змісту навчальних дисциплін, а також взаємодію всіх суб'єктів формування готовності фахівців ГРБ до професійної діяльності.

У вітчизняній педагогіці ідеї *особистісного підходу* до вирішення освітніх проблем ґрунтовно описані в роботах А. Лазурського, В. Загвязинського, Е. Зеєра, О. Лешер, А. Найна, Г. Романцева, О. Шахматова та ін.

Психолого-педагогічні дослідження останніх десятиліть засвідчують, що першочергове значення має знання викладачем особистісних характеристик і можливостей студентів. Особистісно орієнтований підхід розуміється як спираючись на особистісні якості, як-от: спрямованість особистості, її ціннісні орієнтації, життєві плани, установки, домінуючі мотиви діяльності і поведінки. Особистісно орієнтована парадигма професійної освіти пропонує педагогу виходити з природи студента, його задатків, здібностей, можливостей, забезпечуючи йому право вибору того, що диктується його потребами, інтересами і мотивами діяльності.

Становлення особистості посідає пріоритетне місце в професійній освіті. Особистість характеризує високий рівень самосвідомості, почуття власної

гідності, самоповаги, самодостатності в прийнятті та реалізації рішень. «Професійний розвиток невіддільний від особистісного – в основі того й іншого лежить принцип саморозвитку, що детермінує здатність особистості перетворювати власну життєдіяльність у предмет практичного перетворення, а це приводить до вищої форми життєдіяльності особистості – творчої самореалізації» [8].

Формування готовності майбутніх фахівців ГРБ до професійної діяльності неможливе без врахування особистісно орієнтованого підходу, зокрема, використання його педагогічних принципів. Модифікація принципів особистісно орієнтованої професійної підготовки студентів, відповідно до особливостей нашого дослідження, дала можливість визначити такі принципи особистісного навчання в процесі підготовки фахівців сфери гостинності:

- пріоритет індивідуальності, самоцінності студентів;
- технології професійної підготовки майбутніх фахівців ГРБ на всіх її етапах співвідносяться із закономірностями професійного становлення особистості;
- зміст професійної підготовки фахівців ГРБ визначається рівнем розвитку сучасних соціальних, інформаційних, виробничих технологій і майбутньої професійної діяльності;
- професійна освіта має випереджальний характер;
- особистісно орієнтовану професійну підготовку максимально адаптовано до індивідуального досвіду студентів, їхніх потреб у самоорганізації, самовизначенні і саморозвитку.

Професійна підготовка майбутніх фахівців ГРБ, згідно з особистісним підходом, передбачає глибоке, цілісне розуміння та пізнання особистості студента і на цій основі – його гармонійний розвиток в умовах освітньої системи.

Провідним підходом у процесі підготовки фахівців сфери гостинності є *практикоорієнтований* підхід.

Практика – це період активного розвитку мотивації, процес оволодіння соціальною діяльністю, відкриття в ній власних особистісних смислів, формування професійних установок до певного виду про-

фесійної діяльності (Н. Кузьміна, А. Петровський та ін.). Саме практика є невід’ємною складовою навчального процесу, одною з пріоритетних структурних форм освітньої діяльності, що виступає засобом формування у студентів професійних навичок і вмінь.

Практика в навчальному процесі є тим ланцюгом, який з’єднує теоретичне пізнання з процесом формування практичних умінь і навичок, що дозволяють швидко адаптуватися в реальному світі професії. Навички та вміння особистості фахівця, розвинені в практичній діяльності вже на початковому етапі його професійної кар’єри, дозволяють успішно виконувати професійні функції.

Розрив між науковою теорією і практичним досвідом зумовлює конфлікт між освітою і практичною діяльністю студентів – тією діяльністю, яка повинна організовуватися як в аудиторіях, так і на робочих місцях.

Слід зазначити, що, незважаючи на різні підходи до організації практичного навчання вітчизняними дослідниками, практика уявляється нами як складовий компонент освітнього процесу і одночасно як засіб формування готовності фахівців ГРБ до професійної діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сучасні вимоги, які пред’являються до конкурентоспроможних фахівців сфери гостинності зумовлюють концептуальні зміни до процесу їх професійної підготовки. Методологічною основою такої підготовки в контексті сучасної освітньої парадигми є синтез компетентнісного, системного, культурологічного, інтегративного, особистісного та практикоорієнтованого підходів. Зазначені підходи дозволяють здійснювати професійну підготовку фахівців цілісно через формування в них не тільки професійно значущих знань, умінь і навичок, а й удосконалення важливих особистісних якостей, від сформованості яких залежать продуктивність і кінцевий результат їх професійного становлення як майбутніх фахівців індустрії гостинності. Перспективи подальших пошуків вбачаємо в поглибленому вивченні методологічних підходів та розробці науково-методичного забезпечення процесу підготовки майбутніх фахівців сфери готельно-ресторанного бізнесу.

Список використаної літератури

1. Ничкало Н.Г., Гончаренко С.У., Лук’янова Л.Б., Радкевич В.О. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика. Хмельницький: ТУП, 2002. 334 с.
2. Болотов В.А., Суриков В.В. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе. *Педагогика*. 2003. №10. С.8–14.
3. Освітньо-професійна програма підготовки фахівців за спеціальністю 241 Готельно-ресторанна справа в УжНУ. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/26802> (дата звернення 11.09.2020).
4. Жижко Т. Педагогічна система один із чинників впровадження ідеї інтенсифікації у професійній підготовці майбутніх фахівців. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління*. 2017. №11. С.144–151.
5. Дудник І. Вступ до загальної теорії систем. Київ: Кондор, 2009. 205 с.
6. Ковальчук В.А. Системний підхід у дослідженні проблеми підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах варіативності освітньо-виховних систем. *Професійна педагогічна освіта: системні дослідження*: монографія / ред. О.А.Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. С.279–296.
7. Балл Г.О., Медінцев В.О. Особистість як індивідуальний модус культури і як інтегративна якість особи. *Горизонти освіти*. 2011. №3. С.7–14.
8. Ляшенко О. І. Особистісно орієнтоване знання як сучасна парадигма проектування змісту освіти / Філософія освіти в сучасній Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Філософія сучасної освіти та стан її розробки в Україні» (1–3 лют. 1996 року) / М-во освіти України, Нац. академія наук України, Академія пед. наук України. – Київ : Ін-т змісту і методів навчання, 1997. С.339–343.

References

1. Nychkalo, N.H., Honcharenko, S.U., Lukianova, L.B., & Radkevych, V.O. (2002). *Derzhavni standarty profesiinoi osvity: teoriia i metodyka* [State standards of professional education: theory and methodology]. TUP. [in Ukrainian].
2. Bolotov, V.A., & Surikov, V.V. (2003). *Kompetentnostnaya model: ot idei k obrazovatelnoj programme* [Competence model: from idea to educational program]. *Pedagogy*, 10, 8–14. [in Russian].
3. Osvitno-profesiina prohrama pidhotovky fakhivtsiv za spetsialnistiu 241 Hotelno-restoranna sprava v UzhNU [Educational and professional training programme for the specialty 241 Hotel and restaurant business in Uzhhorod National University]. [https://](https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/26802)

- www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/26802. [in Ukrainian].
4. Zhyzhko, T. (2017). Pedagogichna systema odyn iz chynnykiv vprovadzhenia idei intensyfikatsii u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv [The pedagogical system is one of the factors of introduction of the idea of intensification in professional training of future specialists]. *Scientific journal of NPU named after M.P.Dragomanova. Sociology. Social work. Social pedagogy. Management*, 11, 144–151. [in Ukrainian].
  5. Dudnyk, I. (2009). *Vstup do zahalnoi teorii system* [Introduction to general systems theory]. Condor. [in Ukrainian].
  6. Kovalchuk, V.A. (2015). Systemnyi pidkhid u doslidzhenni problemy pidhotovky maibutnikh uchyteliv do roboty v umovakh variatyvnosti osvitho-vykhovnykh system [A systematic approach to the study of the problem of preparing future teachers for work in the context of the variability of educational systems]. In *Dubaseniuk, O.A. (Ed.). Professional pedagogical education: systematic research* (pp.279–296). I.Franko Zhytomyr State University Publishing House. [in Ukrainian].
  7. Ball, H.O., & Miedintsev, V.O. (2011). *Osobystist yak individualnyi modus kultury i yak intehratyvna yakist osoby* [Personality as an individual mode of culture and an integrative quality of person]. *Horizons of education*, 3, 7–14. [in Ukrainian].
  8. Liashenko, O.I. (1996). Osobystisno oriientovane znannia yak suchasna paradyhma proektuvannia zmistu osvity [Personally oriented knowledge as a modern paradigm of designing the content of education]. *Proceedings of All-Ukrainian. scientific-practical conference «Philosophy of modern education and the state of its development in Ukraine»* (pp.339–343). Institute of Content and Methods of Teaching of NAES of Ukrain. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.10.2020 р.

Стаття прийнята до друку 18.10.2020 р.

Povidaychuk Oksana

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Sociology and Social Work
State University «Uzhhorod National University»
Uzhhorod, Ukraine

Popyk Mariana

Candidate of Economic Sciences (PhD in Economics)
Department of Tourism Infrastructure and Service
State University «Uzhhorod National University»
Uzhhorod, Ukraine

METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN THE HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS IN A HIGH SCHOOL

Abstract. The issue of training of specialists in the hospitality industry is one of the most relevant in the theory and methodology of professional education. This is primarily due to the prospects of the development of the hotel and restaurant industry – an important sector of the domestic economy and due to the need for highly qualified management staff. This determines the definition of theoretical and methodological foundations of the process of training of professionals in the hospitality industry, in particular, a number of methodological approaches that ensure its effectiveness. The purpose of the article is to specify the methodological approaches to the professional training of future specialists in the sphere of hospitality. Research methods used: analysis and synthesis of psychological and pedagogical literature, as well as educational programs – were used to clarify the features of professional training of hospitality specialists; generalization – to formulate author's conclusions. Professional training of future specialists in the hospitality industry is considered as a process of professional development of graduates capable of designing and implementing their own professional career, who have the necessary professional and personal qualities. Among them: an understanding of the subject area as well as the features of the placement and the use of recreational resources in the regions of the world, the ability to assess the development potential of the hospitality industry, taking into account the needs of various categories of consumers and types of tourism, the ability to analyze trends and prospects for the development of national and global service sector markets, to establish relationships between development the hospitality industry and socio-economic processes in the country, to highlight risk factors, the ability to use modern managerial, organizational and economic mechanisms to increase the competitiveness of national means of accommodation and restaurant business establishments. It is established that the methodological principles of professional training of future specialists in the sphere of hospitality in the context of the modern educational paradigm is the synthesis of competency, system, cultural, integrative, personal and practice-oriented approaches. These approaches make it possible to carry out professional training of specialists in a holistic manner through the formation of not only professionally significant knowledge, skills and abilities, but also the improvement of important personal qualities, on the formation of which the productivity and the final result of their professional development as future specialists in the hospitality industry depend.

Key words: professional training; sphere of hospitality; specialists of hotel and restaurant business; methodological approaches.